

מאי 2018

לכבוד
לקוחותינו וידידינו,

ג.א.ג.,

הנדון: חיוב אישי של בעל המניות בחברה בגין אי ביטוחו של עובד בקרן פנסיה
(בעקבות פסק הדין בעניין: פלונית ואח' נגד אקס פייב רוולושיין בע"מ (בפירוק) ואח'¹)

1. כידוע, מכוח הוראות צו ההרחבה [נוסח משולב] לפנסיה חובה 2011 (להלן: "צו ההרחבה"), מחובתו של כל מעסיק לבטח את עובדיו בביטוח פנסיוני.
2. ביטוח העובד בקרן הפנסיה מבטיח כי בקרות אירוע ביטוחי (יציאה לגמלאות/נכות (אבדן כושר עבודה)/ מוות), יוכל העובד (או שאריו) להמשיך ולהתקיים בכבוד.
3. אולם מה קורה כאשר מתברר שהמעסיק הפר את חובתו לבטח את העובד בביטוח פנסיוני? האם נותר העובד (או שאריו) חסר כל?
4. שאלה בעניין זה נדונה באחרונה בפסק הדין נשוא סקירתנו זו, שם תבעו רעייתו ו-2 בנותיו של עובד שנפטר את החברה שבה הועסק, וטענו כי על פי דין המנוח היה אמור להיות מבוטח בקרן פנסיה מקיפה, אולם בפועל הוא לא בוטח, ובכך נגרם להן נזק בכך שנפגעה זכותן לפנסיית שארים. התובעות כימתו את נזקן, בהתאם לחוות דעת אקטוארית, לסך של 516,000 ₪. הנתבעות הוסיפו וטענו כי בנסיבות העניין יש להרים את מסך ההתאגדות ולחייב את בעלי החברה ומנהלה באופן אישי בנזקים אשר נגרמו להן.
5. לא הייתה מחלוקת בין הצדדים על כך שהחברה הייתה חייבת לבטח את המנוח בביטוח פנסיוני הכולל קצבת שארים, וזאת בתום 6 חודשים ממועד תחילת עבודתו של העובד (מכוח צו ההרחבה), ובמקרה זה החל מיום 24.9.2011 (זאת מאחר והתובע החל לעבוד בחברה ביום 24.3.11).
6. למרות זאת, כפי שהתברר, רק בחודש אפריל 2012 חתם המנוח על טפסי ההצטרפות לקרן הפנסיה ובסמוך לאחר מכן העבירה סוכנת הביטוח את הטפסים לחתימת המעסיק. הסוכנת הבהירה למנוח ולמעסיק כי הביטוח לא ייכנס לתוקף עד שלא יתקבלו הטפסים התקינים ודמי התגמולים. למרות זאת, רק בסוף חודש אוגוסט 2012 התקבלו הטפסים חתומים, אך ללא דמי התגמולים. בעקבות זאת שבה הסוכנת ופנתה למעסיק בבקשה לדמי הגמולים. דמי הגמולים הועברו לידיה רק ביום 23.10.2012, לאחר שכבר נודע לה על דבר מחלת התובע.

¹ סע"ש 15883-05-14 פלונית ואח' נגד אקס פייב רוולושיין בע"מ (בפירוק) ואח', ניתן ביום 13.3.2018, פורסם בנבו;

7. כעולה מהמתואר לעיל החברה החלה להפריש למנוח רק שנה לאחר שהייתה צריכה לעשות כן (החלה כאמור להפריש רק באוקטובר 2012 בעוד שהחובה לבטחו בביטוח פנסיוני חלה עליה מיום 24.9.2011).
8. עוד התברר כי החל משכר חודש אוגוסט 2012 ניכתה החברה משכרו של המנוח את חלקו להסדר הפנסיוני אולם לא העבירה את הכספים ליעדם (קרן פנסיה) בחודש ספטמבר 2012, אלא רק בחודש אוקטובר 2012, כאשר המנוח היה כבר מאושפז במצב קשה מאד בבית החולים, כשגם אז מה שהועבר הייתה המחאה דחוייה שתאריך פירעונה 30.10.12 (יום מותו של המנוח).
9. טענת ההגנה המרכזית של החברה הייתה כי אי הביטוח נעשה לבקשת המנוח, או בשל רשלנותו. בית הדין דחה טענה זו, וזאת בדומה לפסיקה קודמת בבתי הדין לעבודה. בית הדין הדגיש כי גם אם לדעת המעסיק האחריות למחדל של אי-עריכת הביטוח מוטלת לכתפו של העובד או סוכן הביטוח שלו – למשל בשל אי מילוי טפסים – על המעסיק לדרוש באופן מידי את תיקון המחדל, ועליו להבהיר לעובד שאסור לו להמשיך ולהעסיקו ללא ביטוח וכי בהעדר הסרה מיידית של המחדל לא ניתן להמשיך ביחסי העבודה, ויש להביא לסיומם. במקרה הנדון מצא בית הדין כי המעסיק לא נקט בפעולות משמעותיות על מנת להביא לתיקון המחדל.
10. בנוסף התברר כי החברה נמנעה, באופן שיטתי, מלבטח את עובדיה בביטוחים פנסיוניים וכמה מהם אף נאלצו להגיש נגדה תביעה בעניין.
11. משכך, קבע בית הדין קבע כי החברה היא שהתרשלה, ופנה לבחון את טענתן הנוספת של התובעות – כי יש להרים במקרה זה את מסך ההתאגדות ולחייב את הנתבע 2 (בעל המניות ומנהל החברה) באופן אישי בנזקיהן.
12. התנאים המאפשרים הרמת מסך קבועים בסעיף 6 לחוק החברות. על פי פסיקת בית הדין הארצי לעבודה, כדי להצדיק הרמת מסך על בית הדין להשתכנע שבעל המניות עשה שימוש מובהק לרעה במסך ההתאגדות על מנת להונות או לקפח את עובדיו, או לחלופין שהוא נטל סיכון בלתי סביר באשר ליכולתה של החברה לפרוע את חובותיה. באופן ספציפי לעניין הנדון קובעת פסיקת בית הדין הארצי לעבודה כי אי העברת ניכוי עובד לקרן הפנסיה אליה היו מיועדים, תוך פגיעה בכיסוי הבטוחי של העובד, הנה, ככלל, עילה מספקת להרמת מסך.
13. יישום ההלכות על המקרה הנדון הוביל את בית הדין למסקנה הברורה לפיה בעל המניות (הנתבע 2) נטל סיכון בלתי סביר ביחס לעובדי החברה, ועל כן יש מקום להרים את מסך ההתאגדות ולחייב אותו בפיצוי התובעות בגין הנזק שנגרם להן עקב אי עריכת הביטוח על ידי החברה.

14. בית הדין ביסס את החלטתו בדבר הרמת המסך בכך שהנתבע 2 הודה בחקירתו שהוא היה המייסד, הבעלים והמנהל הבלעדי של החברה, כי פירוק החברה נעשה לבקשת אלמנתו של עובד אחר של החברה, שגם בגינו נערך על ידי החברה הסכם פנסיוני כלשהו ולא שולמו לו תשלומים קוגנטיים אחרים, הנתבע 2 מקים ומפרק חברות שונות במטרה להתחמק מתשלום חובותיו כלפי עובדים ושאריות השנים, הנתבע 2 נמנע באופן שיטתי מלבטח את עובדיו בביטוחים פנסיוניים, עד שאלה נאלצו פעם אחר פעם לפנות לבית הדין בעניין, באחד המקרים אף הוטל עיצום כספי על ידי משרד התמי"ת בגין אי העברת סכומים למי שלו יועדו, או העברתם באיחור, וזאת בניגוד לחוק הגנת השכר, וכי משכר אוגוסט של המנוח כאמור נוכה חלקו להסדר הפנסיוני אך כספים אלה הועברו לקרן הפנסיה רק בחודש אוקטובר לאחר שהתובע היה מאושפז במצב קשה בבית החולים.

15. **בית הדין חייב את בעל המניות לשלם לתובעות, בגין שווי הנזק שנגרם להן עקב אי עריכת ביטוח, סך של 414,167 ₪** (בצרוף הפרשי הצמדה וריבית מיום 30.10.13), וזאת בהתאם לחוות דעת אקטוארית שהגיש הנתבע 2, ובנוסף 15,000 ₪ הוצאות משפט ושכר טרחת עורך דין.

16. כמו כן, על מנת לקבוע אם התובעות זכאיות לסך נוסף מאת הנתבע 2 (שכן בית הדין קבע שבחוות הדעת האקטוארית שהוגשה מטעם הנתבע 2, כמו גם בחוות הדעת האקטוארית שהגישו התובעות, ובה תבעו למעלה מ-516,000 ₪, נפלו טעויות) מונה אקטואר מומחה מטעם בית הדין, ובית הדין קבע שלאחר שיגיש את חוות דעתו והצדדים יתייחסו אליהן, יינתן פסק דין משלים.

17. לסיכום ניתן לומר כי **החובה לבטח את העובד בביטוח פנסיוני היא של המעסיק והיא אינה תלויה ברצון העובד או הקרן, ואם המעסיק אינו ממלא אחר חובתו זו עומדת לעובד (או לשאריו) הזכות לתבוע את המעסיק על הנזקים שנגרמו לו עקב אי מילוי החובה. עוד הובהר בפסק הדין, ברחל בתך הקטנה, כי גם אם יטען המעסיק כי אי הביטוח נעשה לבקשת העובד, או בשל רשלנותו, הדבר אינו משחרר אותו מחובתו לבטח את העובד, ועליו לפעול לביטוח העובד או להפסקת העסקתו.**

18. בכל שאלה או הבהרה בקשר לאמור בחוזר זה, או בכל מקרה בו עולה צורך ביעוץ פרטני, אנא אל תהססו ליצור עמנו קשר.

19. האמור בחוזר זה ניתן כמידע כללי בלבד, ואין להסתמך עליו בכל מקרה פרטני ללא ייעוץ משפטי נוסף.

בכבוד רב ובברכה,

דליה אפרת-לוי, עו"ד עופר קצנשטיין, עו"ד